

Prosjektrapport

Prosjektstilling forsoning (feb 2024 – des 2025)

Prosjektrapporten er inndelt i fire hoveddeler. (1) Prosjektets innretning, mål og organisering, (2) Rapportering på prosjektaktivitet i 2024-2025, (3) Måloppnåelse og evaluering (4) Konklusjon og fremblikk.

1. Prosjektets innretning, mål og organisering

For å styrke Den norske kirkes (Dnk) oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, opprettet Kirkerådet ved årsskiftet 2023/2024 en toårig 50 % prosjektstilling for forsoning. Ressursen fikk hele Dnk som arbeidsfelt, og alle bispedømmeråd og Kirkerådet bidro likt i finansieringen. Arbeidsgiveriet ble lagt til Nord-Hålogaland bispedømmeråd med Tromsø og Oslo arbeidssted.

Prosjektmedarbeider Tore Johnsen ble tilsatt som spesialrådgiver med 01.02.2024 til 31.01.2026 som tilsettingsperiode, senere forkortet til 31.12.2025. Aktiviteten har vært organisert som et prosjekt med egen styringsgruppe. Johnsen har vært prosjektleder, og kirkefagsjef i Nord-Hålogaland bispedømme Steinar Sneås Skauge har vært nærmeste leder og leder av styringsgruppa.

Prosjektstillingen har hatt følgende arbeidsportefølje:

- a. faglig rådgivning overfor sentralkirkelige råd, bispedømmeråd og Bispemøtet
- b. kunnskapsspredning og kompetanseheving for kirkens ansatte, folkevalgte og frivillige
- c. kapasitetsbygging rettet mot lokale miljøer i samisk, kvensk og skogfinsk kirkeliv
- d. veiledning og metodeutvikling for lokalt, regionalt og nasjonalt forsoningsarbeid
- e. dialog med utdanningsinstitusjoner og forskingsmiljøer om utvikling av feltet med utgangspunkt i kirkens kunnskapsbehov
- f. arbeid med forsoningsteologi og urfolksteologi

Styringsgruppa vedtok følgende prosjektmål for prosjektet i juni 2024:

Prosjektet bidrar til å øke kunnskapen, oppmerksomheten og bevisstheten om fornorskingspolitikken overfor samer, kvener/norskfinner og skogfinner, inkludert betydningen av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport for kirke og samfunn – i alle bispedømmer og blant ulike kirkelige tjenestegrupper i DNK, og gjør dette relevant i dialogen med utdannings- og forskningsinstitusjonene.

Styringsgruppa, opprettet februar 2024, ble sammensatt for å ivareta bredden av kirkelige interessenter i den strategiske ledelsen av prosjektet. Prosjektleder har utarbeidet saksdokumenter og møtereferater og deltatt med tale og forslagsrett. Konkretisering og prioritering av aktiviteter har skjedd med bakgrunn i prosjektplan vedtatt av styringsgruppa, og gjennom løpende rapportering på oppfølging av denne. Styringsgruppas medlemmer (i alfabetisk rekkefølge) har vært:

- Kenneth Hansen, kirkefagsjef Hamar bispedømme
- Caroline Hauglid-Formo, prest med ansvar for samisk kirkeliv, Trefoldighetskirken
- Ragnhild Jepsen, biskop i Bjørgvin
- Steinar Sneås Skauge, kirkefagsjef Nord-Hålogaland bispedømme (leder i styringsgruppa)
- Einar Tjelle, generalsekretær Mellomkirkelig råd / seniorrådgiver økumenikk, dialog og internasjonale relasjoner, Kirkerådet

Styringsgruppa har med sitt avsluttende møte hatt 5 møter (23.02.2024, 11.06.2024, 21.11.2024, 20.05.2025, 10.06.2025). Det første møtet var fysisk på Kirkens hus, de øvrige holdt på Teams.

2. Rapportering på prosjektaktivitet 2024 og 2025

Rapporteringen på gjennomført aktivitet presenteres nedenfor i seks tematiske avsnitt (overlapper noe). Avsnittene svarer til arbeidsoppgavene listet i arbeidsporteføljen over.

a. Faglig rådgivning overfor sentralkirkelige råd, bispedømmer og Bispemøtet

Den faglige rådgivningen har primært rettet seg mot sentralkirkelige organer og prosesser i relasjon til Kirkerådet (KR), Bispemøtet (BM), Samisk kirkeråd (SKR) og Kirkemøtet (KM). Det har fra prosjektstart vært forutsatt at Dnks arbeid med oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonens sluttrapport i den aktuelle perioden ville måtte forholde seg til prosesser langs to hovedakser. (1) En *indrekirkelig akse* med prosesser som berører indrekirkelige forhold, og (2) en *offentlighetsakse* der ulike milepæler aktualiserer kirkens samfunnsoppdrag og/eller legger premisser for kirkelig oppfølging.

Særlig i 2024 var det behov for å følge offentlighetsaksen tett da sannhets- og forsoningsprosessene fortsatt stod åpne, og året var preget av politiske forberedelsesprosesser fram mot Stortingets plenumsbehandling av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport 12.11.24.

Rådgivningen som er gitt mot indrekirkelige prosesser, handlet i 2024 særlig om spørsmål knyttet til kirkens forsoningsprosess og evt. beklagelser, deltakelse i forberedelse av Kirkerådets handlingsplan for sannhet og forsoning. I 2025 har de store rådgivningsoppgavene knyttet seg til oppfølgingen av kvensk kirkeliv, inkludert konsultasjon sep 25, samt forberedelse og gjennomføring av konsultasjonen med forsknings- og utdanningsinstitusjonene (mer om sistnevnte under punkt e. senere i rapporten).

Rådgivningsrelaterte aktiviteter 2024-2025

Div. rådgivning knyttet til eksterne prosesser

- Fulgte Sametingets plenumsuke 06.-08.03.2024. Kommisjonsrapporten behandlet i flere saker.
- Skrev forslag til KRs skriftlige høringsinnspill om kvener/norskfinner og skogfinner til Stortingets Kontroll- og konstitusjonskomite medio mars 2024.
- Sendte notat til Bispemøtet, Kirkerådet, Nord-Hålogaland bdr og Hamar bdr med essenser fra Kontroll- og konstitusjonskomiteens åpne høring med Sametinget og kvenske/norskfinske og skogfinske organisasjoner 16.04.2024.
- Skrev kronikkforslag om Kirkemøtets vedtak i sak KM 12/24 (april). Denne ble ikke trykket, men tipset Vårt Land-journalist som [skrev om saken](#).
- Leverte 05.11.2024 notat til den sentralkirkelige ledelsen med analyse av hvordan Kontroll- og konstitusjonskomiteens [innstilling av 05.11.2024](#) plasserte seg i forhold til tiltakene foreslått av Sannhets- og forsoningskommisjonen (jf. de 5 pilarene).
- Laget og sendt ut ressurs til domprostene for markering i alle domkirker søndag 10.11. i påvente av Stortingets plenumsbehandling 12.11.24
- Skrev forslag til kronikk fra BMs preses og KRs leder om Stortingets ansvar for behandlingen av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. Innsalg til en rekke aviser, og publisert i [Nordnorsk debatt](#) (09.11), [Sågat](#) (11.11.), [Ávvir](#) (11.11.), [Ruijan Kaiku](#), [Avisa Nordland](#) (11.11.).
- Representerte KR i Kommunal og distriktsdepartementets (KDD) digitale [innspillsmøte om handlingsplan for kvensk språk](#) 11.09.25
- Skrev Kirkerådets [innspillsbrev til KDDs arbeid m handlingsplan for kvensk språk](#) (31.11.25)

- Representerte Dnk i digitalt adm. møte 18.11.25 mellom KDD og KR (Berit Hagen Agøy [BHA] deltok også). Tema: Dnks plass i handlingsplan for kvensk språk. I dialog med BHA gitt tilbakemelding til KDD på forslag til rammetekst i handlingsplanen i e-post 10.12.25.

Div. rådgivning mot kirkelige organer/ledelse

- Fremlegg i ledergruppa for Kirkerådet og Bispemøtet 18.03.2024
- Infomøte med samisk avdeling / SKRs sekretariat 04.04.2024
- Innspill 13.04.24 til kirkemøtekomiteens forslag til vedtak i sak KM 12/24 Sannhet og forsoning
- Tipset Bispemøtet om at Kvenfolkets dag 16.03. i 2025 falt på søndag m. mulighet for nasjonal kirkelig markering
- Notat (sep 24) til Bispemøtet (forsoning og unnskyldn.), også delt med KRs leder og SKR
- Deltok i samtale med Bispemøtet 16.10.2024
- Møte m Kirkerådets leder 28.10.2024
- Orientering og samtale i Samisk kirkeråds møte 10.-11.11.2024 i Trondheim
- Framlegg i Nemnd for gudstjenestliv møte om gravferdsliturgi 14.11.2024
- Fulgt Kirkerådets behandling av Handlingsplan Sannhet og forsoning 6.12.24
- Dialog m. preses og BMs sekretariat om tilnærminger til forsoningstema på KM 25 (jf. gtj)
- Tilbakemelding til preses på tekster brukt på Kvenfolkets dag og KMs søndagsgudstjeneste 2025
- Var til stede på Kirkemøtet april 25. Strategiske samtaler m folk underveis
- Var til stede på Samiske kirkedager 27.-29.06.2025 m. strategiske samtaler underveis
- Koordinert forberedelse og gjennomføring av konsultasjon med utdannings- og forskningsinstitusjonene (se punkt e. under)

Div. rådgivning – administrative prosesser

- Tilbakemelding til Berit Hagen Agøy (BHA) på sak til Kirkerådets ledermøte 24.04.24
- Jun-nov 24, bidratt i arbeidet med å lage forslag til Handlingsplan Sannhet og forsoning
- Deltatt i Nettverksmøte for samisk og nasjonale minoriteter (rådgivere ved bispedømmekontor i Sør-Norge + prest for samisk kirkeliv i Trefoldighet), 17.10.24
- Kvensk kirkeliv
 - o Skrevet notat om organisering av kvensk/norskfinsk kirkeliv 3. kvartal 2024
 - o 3. kvartal 24, Innspill til sakspapir til Kirkerådet om organisering av kvensk kirkeliv
 - o Fulgt Kirkerådets behandling av organisering av kvensk kirkeliv 20.09.24
 - o Notat til BHA: modeller (utredningstema), KR-sak om organisering av kvensk kirkeliv.
 - o des 24 – mars 25: arbeid med [ressurser til Kvenfolkets dag 16. mars 25](#) i samarbeid med Arne Skare, sak til nyhetsbrev
 - o Kontakt mel. Bibelselskapet og KR om forprosjekt for kvensk bibelovers.prosj (24 og 25)
 - o Koordinert adm. arbeidsgruppe for kvensk kirkeliv (Berit Hagen Agøy, Steinar Sneås Skauge, Arne Skare, Peter Vang)
 - koordinert 12 arbeidsgruppemøter des 24 – des 25, inkl. saksdok og referat
 - o Konsultasjon om kvensk kirkeliv, 01.-02.09.25 (planlegging, gj.føring, rapport, evaluering)
 - o H 25: Bidratt i sak om oppnevning av midlertidig utvalg for kvensk kirkeliv
 - o H 25: laget forslag til nettsider: (1) startside «Urfolk og nasjonale minoriteter», (2) temaside «Kvensk kirkeliv»
- Innspill på saksdok til Kirkerådet om oppfølging av samisk utvalgs rapport

Det har vært ført en del løpende samtaler som ikke er listet over. Kombinasjonen av kontorsted i Tromsø og Oslo har gitt mange relevante berøringspunkter for slike samtaler.

b. Kunnskapsspredning og kompetanseheving for ansatte, folkevalgte og frivillige

Prosjektet har skjelnnet mellom kunnskapsformidling primært rettet mot den majoritetsnorske delen av kirken, og aktivitet som har hatt som mål å bygge kapasitet blant samer, kvener og skogfinner i Dnk ut fra egendefinerte lokale behov. Den siste typen aktivitet rapporteres under punkt 3.

Formidlingsaktiviteten rettet mot majoritetskirken har hatt fokus på kunnskap og motivering. Utadrettet aktivitet har særlig omfattet bispedømmene med færre oppdrag på nasjonalt nivå.

Formidlingsaktivitet rettet mot bispedømmer

Fra prosjektstart ble bispedømmevise stiftsdager/fagsamlinger utpekt som en strategisk arena for kunnskapsspredning mot kirken som helhet, med håp om at dette kunne stimulere mer lokal oppfølging. Prosjektmedarbeider tilbød seg for bidrag på slike samlinger på kirkerådsdirektørens møte med stiftsdirektørene 14.02.24, og det ble også sendt ut e-post om det samme 27.02.24.

Det viste seg å bli noe vanskeligere å få innpass og tid ved stiftsmøter enn først antatt. De økonomiske nedskjæringene i Dnk, som gjorde seg gjeldende fra høsten 2024, synes å være en medvirkende årsak. Et avtalt bidrag på fagsamling for prestene i Sør-Hålogaland okt 2024 falt f.eks. bort da hele arrangementet ble avlyst av økonomiske grunner. Flere bispedømmer var likevel proaktive med hensyn til å invitere, men samlingene gikk i flere tilfeller i retning av mindre og kortere formater (kort sesjon på 1-dags stiftssaml, digital samling mv.).

I en tidlig fase av prosjektet ble det antatt at det ville være realistisk at 5-7 bispedømmer kunne omfattes av denne aktiviteten. Status 1. desember 2025 er at formidlingsaktiviteten i prosjektet har omfattet 8 bispedømmer og fordelt seg på ulike typer samlinger: stiftsdag/er i Tunsberg og i Oslo, etterutdanningsdager i Nidaros, digitalt konvent i Hamar, prostemøter for Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland og Bjørgvin, tverrfaglige fagsamling for 5 prostier i Borg (fordelt på 2 samlinger). Flertallet av disse arrangementene har rettet seg mot geistlig tilsatte.

Prosjektmedarbeider har av kapasitetshensyn takket nei til to arrangementer høsten 2025 som det lenge var en intensjon om å bidra på: prostemøte i Stavanger bispedømme og fagsamling for Nedre og Øvre Romerike prostier i Borg.

Formidlingsaktivitet på nasjonale arenaer

Prosjektmedarbeider har hatt foredrag på Samisk kirkelivskonferanse i mai 2024 og på nasjonal fagsamling for SMM august 2024. Teologidagene var tidlig utpekt som en aktuell arena. Teologidagene 2024 fikk temaet «[Hva er forsoning?](#)» uten at prosjektet kan krediteres for det direkte. Johnsen deltok i panelsesjonen «Kirke og teologi i kjølvannet av Sannhets- og forsoningskommisjonen», men da i kraft av å være førsteamanuensis ved VID Tromsø.

Bruken av e-læringskurset

Stiftsdager ble i liten grad en arena for å fremme spredning av e-læringskurset, slik tanken var i starten. Prosjektmedarbeider har i noen grad brukt videoelementer fra kurset på slike samlinger.

E-læringskurset Fornorskning, forsoning og folkekirke ble ferdigstilt i mai 2023, altså *før* kommisjonsrapporten forelå. Det var behov for å oppdatere e-læringskurset i prosjektperioden. Samtidig var feltet i 2024 og fram mot KM 2025 et slags «moving target». Det var fortsatt mange bevegelser både i og utenfor kirken og utfallene stod relativt åpent. F.eks. ble utfallet av forsoningsgudstjeneste og evt. beklagelser på KM 25 ble avventet. En tanke om relansering av oppdatert kurs 1. juni 2025, på 2-årsdagen for Sannhets- og forsoningskommisjonens sluttrapport, viste seg å ikke være realistisk. Oppdateringsjobben var mer krevende enn forutsatt, og fullført

september 25. Alle tekstsider i kurset er gjennomgått og oppdatert i alle moduler steder. Modul 4 er helt nylaget. Det er ikke foretatt noen «relansering» av e-læringskurset i 2025, slik dette var forutsatt i Handlingsplan Sannhet og forsoning. Bruk av e-læringskurset til f.eks. menighetssamlinger osv. er ikke testet ut. Det var en positiv dialog med prosten i Alta om mulighet av en lokal pilot der, men det ble ikke tid til oppfølging.

Nye nettsider

Juni – des 2025 har prosjektmedarbeider arbeidet fram forslag til (1) ny startside for «Urfolk og nasjonale minoriteter» på kirken.no og (2) ny temaside/underside for «Kvensk kirkeliv». Forslagene har særlig vært drøftet i administrativ arbeidsgruppe for kvensk kirkeliv, og samisk avdeling konsultert mht startsidene. Det ligger faglige avveininger og balansering bak tekstene, og de har elementer av kunnskapsspredning (f.eks. kvensk historie) tilpasset format og målgruppe.

Formidlingsrelaterte aktiviteter 2024-2025

- «Etter rapporten: Hva har skjedd? Hva skal vi ha fokus på videre?», foredrag på [Samisk kirkelivskonferanse, Bodø 27.05.24](#)
- «Veien videre – fra erkjennelse til forsoning», foredrag + samtale, dobbelttime på felles prostemøte for Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland i Bodø 28.05.24
- «Om samisk kirkeliv og forsoning», plenumssamtale på [Stiftsdag i Oslo](#), 30.05.24
- Forberedelse og ledelse av panelsamtalen «[1 år med Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport – erfaringer og håpsteget!](#)», Trefoldighetskirken, 03.06.24
- «Sannhet og forsoning. Hva betyr funnene i sannhets- og forsoningskommisjonens rapport for oss som kirke, og hvordan kan vi bidra til forsoning i Tunsberg?» Dobbeltseminar på [Stiftsdager i Tunsberg](#), 06.06.24
- «Hva betyr Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport for misjonsorganisasjonene?», presentasjon på SMMs nettverkssamling, Hamar 22.08.24
- Dobbelttime (fysisk) m prostemøtet i Bjørgvin, Bergen, 05.11.24
- «Fagdag om sannhet og forsoning» (3 timer) med prostiene i Nordre og Søndre Follo og Vestre Borgeysssel, Borg. 45-50 deltakere
- «Tverrfaglig fagdag om sannhet og forsoning» (3 timer), med prostiene i Østre Borgeysssel, Søndre Borgeysssel og Domprostiet, 14.05.25, Borg. 45-50 deltakere
- «Sannhet og forsoning. Hva er det? Hvorfor være opptatt av det? Hvordan gjøre det?», dobbelttime på digitalt konvent for prester i Hamar bispedømme, 12.06.25
- «Hva kan historisk bevissthet bety for kirkens arbeid med sannhet og forsoning i dag?», foredrag på [Etterutdanningsdagene 2025](#) i Nidaros 20.10.25
- Foredrag på SÅRs 10-årsjubileum på Snåsa 22.11.25 (se punkt c. under)
- Oppdatering av e-læringskurs 2. og 3. kvartal 2025
- Arbeid med nye nettsider juni – des 2025

c. [Kapasitetsbygging rettet mot lokale miljøer i samisk, kvensk og skogfinsk kirkeliv](#)

Det har vært et mål i prosjektet å ikke bare arbeide for kunnskapsspredning rettet mot majoritetskirken, men også å bygge kapasitet i relevante samiske, kvenske og skogfinske miljøer, ut fra lokalt definerte behov. Tanken var å kontakte et knippe aktører i samisk og kvensk kirkeliv, evt. også skogfinsk, for å bidra til et tiltak i dialog med dem. Det var vanskelig å forutsi på forhånd hva evt. format på slike tiltak skulle bli, men det var signalisert at det kunne være rom for 1 fysisk besøk og digital kontakt.

Aktiviteter 2024-2025

Skogfinsk: Arbeidet med styring av skogfinsk kirkeliv i Dnk er i en tidlig fase. Det har ikke vært naturlig med et eget prosjekt koordinert av prosjektmedarbeider. Han har imidlertid deltatt i sammenhenger som har hatt elementer av slik oppfølging.

- Deltatt på møte m skogfinske representanter på Svullrya 21.08.24, m. Hamar biskop og rådgiver
- Skrev notat med innspill fra møtet 21.08.24 til KR's arbeidsgruppe, jf. Handlingsplanen.
- Deltok på møte 19.05.25 m repr. fra KR, Hamar bd og skogfinske aktører om oppfølging av handlingsplanen
- Inspirert av samtalene på Svullrya aug 24 arbeider prosjektmedarbeider med vitenskapelig artikkel om «Skogfinske intuisjoner av verden i Hans Børllis dikt» (primært i arbeidstid som ansatt ved KUN/VID Tromsø). Mål om utgivelse H26.
- Det skogfinske i noen grad synliggjort på digitalt konvent for Hamar bd 12.06.25 og på tverrfaglig fagdag med Ø. og S. Borgesysse prostier og Domprostiet (Borg). I sistnevnte i samarbeid med spr. Bjørn G. Skogstad, selv skogfinne, og som følger KUN/VID Tromsøs videreutdanning i Sannhet og forsoning.
- I sin akademiske stilling ved KUN vurderer Johnsen å tematisere skogfinsk kirkeliv på KUN/VID Tromsøs tredje videreutdanningsemne H26 (Forsoning som samfunnssteologi og kirkelig praksis). Norsk skogfinsk museum har bekreftet at ekskursjonsdag er mulig. Kontakt med Dnk ved KR (Berit HA) og Hamar bd (Gunnhild H. Bjørdal) viser interesse for samarbeid om fagdagen okt 26.

Kvensk: Et lokalt kapasitetsbyggende tiltak rettet mot kvensk kirkeliv ble vurdert i starten av prosjektet. Rådgivingsoppgavene knyttet til kvensk kirkeliv vokste seg imidlertid raskt så omfattende (se punkt a. over) at det ikke var kapasitet for ytterligere tiltak. Noen relevante sammenhenger der prosjektmedarbeider har deltatt kan likevel nevnes:

- Fulgte fagdag om kvensk kirkeliv i Nord-Hålogaland (Tromsø) 10.06.24.
- Kontaktet BM høsten 24 om markering av Kvenfolkets dag 16.03.25. Senere vedtatt av BM.
- Koordinert arbeid med gudstjenesteressurser til markeringen av Kvenfolkets dag 16.03.25
- Til stede på markering av Kvenfolkets dag i Oslo domkirke 16. mars 2025 og deltok etterpå kontaktmøte mellom preses/ledelse i Dnk og kvenske aktører/NKF om videre steg i forsoningsprosessen
- Bidro i planlegging og gjennomføring av konsultasjon om kvensk/norskfinsk kirkeliv 01.-02.09.25 (mer utfyllende under punkt a. over)
- Utvikling av nettside for kvensk kirkeliv på kirken.no

Sørsamisk: Valg av tema for evt. tiltak ble drøftet med representanter fra SÅR 29.05.24 og i samtale med Nidaros biskop og SÅR 10.11.24. Tema identifisert ble finnjaging og grundtvigianisme i Trøndelag (basert på prosjektleders VID-relaterte forskning og VU). Oppfølging:

- Foredrag på Etterutdanningsdagene i Nidaros 21.10.25 (se punkt b. over)
- Foredrag på SÅRs 10-årsjubileum på Snåsa 22.11.25: Foredrag [«Historisk bevissthet for vanskelig forsoning: Grundtvigianisme og finnjaging i Sør-Trøndelag – en sammenheng?»](#).

Lulesamisk: Hatt kontakt med Rolf Steffensen og Andrine Øvervoll Eivik i forprosjektet for lule- og pitesamisk kategorialmenighet. Ble invitert inn som samtalepartner i utviklingen av lulesamisk konfirmantopplegg med vekt på samisk åndelighet.

- Første dialogmøte 13.09.24 der initiativet for videre kontakt lå hos aktørene selv.
- Prosjektet i Sør-Hålogaland som tiltaket inngikk i, ble avsluttet våren 2025, og det ble derfor ingen videre oppfølging.

Nordsamisk: Et nordsamiskspråklig prosjekt var ønsket. Kontakt etablert med prosten i Indre Finnmark og Kautokeino og Karasjok menigheter. Resultatet ble oppstart av et treårlig prosjekt (2025-2027) kalt «Forsoning og tradisjoner i samisk kirkeliv».

- Sonderingsmøte 09.12.24 ledet til samarbeid mellom Kautokeino og Karasjok MR.
- Møter i arbeidsgruppa 27.01., 21.03., 27.05., 11.06., 18.06., 13.08.25
- Skrev forslag til prosjektbeskrivelse basert på møter juni-juli 25
- Deltok i planlegging og bidro på lokal konferanse/seminar i Kautokeino 28.-29.10.25
- Formidlet kontakt m KR og SKR 2.-3. kvart. 25 om finans- og samarbeidsmuligheter H25 og 26
- Prosjektet tatt videre av prosten i Indre Finnmark og menighetsrådene i Karasjok og Kautokeino

d. Veiledning og metodeutvikling

En tanke tidlig i prosjektet var at erfaringene fra aktiviteter med kunnskapsspredning (punkt b.) og kapasitetsbygging (punkt c.) ville gi grunnlag for å utvikle ressurser for veiledning og metodeutvikling. Det har ikke lyktes å få realisert dette i prosjektet. Kanskje var det heller ikke realistisk i lys av hvordan den samlede ressursituasjonen i Dnk utviklet seg i prosjektperioden.

Prosjektmedarbeider har parallelt med engasjement i Dnk, arbeidet i sin faste stilling ved KUN/VID Tromsø med sterkt overlappende tematikk, særlig knyttet til KUN/VID Tromsøs videreutdanning i sannhet og forsoning rettet mot kirkelig tilsatte. Styringsgruppa støttet at det hensiktsmessige i å forsøke å hente ut synergier mellom prosjektet og nettverkene skapt i videreutdanningen.

Et av tiltakene i Kirkerådets [Handlingsplan sannhet og forsoning](#) (2025-2027) er å motivere kirkelig ansatte til å ta KUN/VID Tromsøs videreutdanning Sannhet og forsoning som teologi og praksis (3 x 10 stp emner). Status for deltakelsen i prosjektperioden 2024-2025 er at 31 ansatte i Dnk fulgte emnet «[Fornorskning, sannhetssøking og historisk rettferdighet](#)» (10 stp) vår eller høst 24. 19 ansatte fulgte emnet «[Sannhetskommisjoner, forsoning og helbredelse av minner](#)» (10 stp) vår eller høst 25. 12 ansatte i Dnk har søkt om opptak på emnet «[Forsoning som samfunnssteologi og kirkelig praksis](#)» (10 stp) våren 26, og emnet tilbys igjen høsten 26. Om man tar hensyn til antallet kirkelig ansatte som tok hele eller deler av denne utdanningen i perioden 2021-2023 (24 unike studenter var innom da), har nå antakelig nærmere 60 ansatte i Dnk vært innom utdanningen siden 2021.

Med hensyn til målet om utvikling av ressurser for veiledning og metodeutvikling har det i prosjektet vært luftet tanker om et samarbeid mellom KUN og Dnk om en antologi basert på relevante studentinnleveringer i videreutdanningen til KUN/VID Tromsø. En slik bok kunne bestått av praksisnære refleksjoner om sannhet og forsoning, skrevet av kirkelige praktikere, der hvert kapittel fikk et sett av oppfølgingsspørsmål. Det har ikke vært kapasitet til å konkretisere en plan for dette i prosjektperioden. Det kan imidlertid vurderes hvorvidt Kirkerådet og KUN/VID Tromsø i 2026 drøfter muligheter for et samarbeid om dette med tanke på en utgivelse i 2027.

e. Dialog med utdanningsinstitusjoner og forskningsmiljøer

Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport (2023) synliggjør et kunnskapsbehov for kirken, der Dnk er avhengig av forsknings- og utdanningsinstitusjonenes bidrag for å skape positiv endring. Prosjektmedarbeider har bistått Kirkerådet i å utvikle strategi og tiltak for å følge opp dette opp i dialog med institusjonene. Resultatet ble at Kirkerådet inviterte de kirkelige forsknings- og utdanningsinstitusjonene til samarbeid om en konsultasjon med sikte på å styrke kunnskapsfeltet i kirkelige utdanninger, særlig profesjonsutdanningene, og utvikle forslag til videre tiltak.

Prosjektmedarbeider har på vegne av Kirkerådet koordinert en planleggingsgruppe med deltakelse fra KIFO, VID, MF, TF og NLA (4 møter fra des 24 – sep 25).

Teologisk nemnd (TN) under Mellomkirkelig råd ble holdt løpende orientert om planleggingen, og flere av TNs medlemmer deltok. Den økumeniske horisonten for tematikken ble gjenstand for en egen sesjon i konsultasjonen.

[Konsultasjonen «Sannhet, forsoning og kirkelig utdanning»](#) ble arrangert på TF 03.-04.11.25 med 67 påmeldte. Det var god oppslutning fra vitenskapelige ansatte fra alle de nevnte institusjonene, samt deltakelse fra Kirkerådet, Samisk kirkeråd, flere bispedømmeadministrasjoner og kirkelige praktikere. Dette er kunnskapsutfordringer som deles med søsterkirker i Skandinavia, og konsultasjonen vekket også interesse i Svenska kyrkan. Lederen i Svenska kyrkans Samiska råd og sjefen for Svenska kyrkans forskningsenhet var til stede under hele konsultasjonen. Rapporten med innspill fra konsultasjonen er ikke ferdigskrevet (skjer uke 50-51). Inntrykket er at institusjonene har tatt eierskap til problemstillingene, og at den faglige interessen vokser. Det er grunnlag for ny konsultasjon i 2027.

Utdanningsrelaterte aktiviteter 2024-2025

- Adm. dialog m KR og uformelle samtaler m vitenskapelig ansatte på Teologidagene, mars 24
- Uformelle samtaler med repr for MF, TF, NLA og VID under KM, april 24
- Adm kontakt m Teologisk nemnd om samordning mai25 og orientering i Teologisk Nemnd jun 24
- Sakspapir til KR's ledergruppe om konsultasjon med utdanningsinstitusjonene aug 24 (godkjent av KR's ledergruppe og innarbeidet i handlingsplansaken til KR)
- E-post-invitasjon til KIFO, MF, NLA, TF, VID om oppnevning av repr. til planleggingsgruppe, okt 24
- Koordinert planleggingsgruppemøter 02.12.24, 13.01., 17.03., 29.04. og 22.09.25.
- Bidragsyttere til konsultasjonen kontaktet og avklart vår 25.
- Laget [program publisert på FB juni 25](#) og nett september 25.
- Administrativ kontakt med bidragsyttere og TF 3.-4. kvartal 25
- 03.-04.11.25, Konsultasjonen gjennomført på TF.
- Prosjektmedarbeider hadde tre programbidrag under konsultasjonen:
 - o Foredrag: «Hvor står vi? Intro om kommisjonsrapporten og kunnskapsstatus på feltet»
 - o Panelledelse: «Hva betyr oppfølging av S&F for profesjonsutdanningene?»
 - o Ledet oppsummerende samtale m. kjernegruppe etter avslutning av åpent progr
- Rapportskriving med oppsummering, innspill og anbefalinger (i prosess)

f. Arbeid med forsoningsteologi og urfolksteologi

Det har vært et mål i prosjektet å arbeide med forsonings-, urfolks- og minoritetsteologi. «Arbeide med» kan her bety både (1) å skape økt bevissthet om, (2) få flere til å arbeide faglig med, og (3) å få utgitt nye skriftlige bidrag som videreutvikler feltet teologisk. Altså er det tangeringspunkter med punktene som allerede er behandlet (jf. pkt a. – e.).

Det er positive tegn på en økende bevissthet omkring forsonings-, urfolks og minoritetsteologi. Teologidagene 2024 fikk overskriften «[Hva er forsoning?](#)» med et eget panel om «Kirke og teologi i kjølvannet av Sannhets- og forsoningskommisjonen». Oppslutningen og [bredden av akademiske bidrag på konsultasjonen med utdanningsinstitusjonene](#) 3.-4. nov 2025 er også en indikasjon på en voksende oppmerksomhet og en begynnende «mainstreaming» av tematikken ved utdanningsinstitusjonene. Prosjektet har bidratt til å styrke positive trender på feltet.

Prosjektmedarbeider sitter i Teologisk nemnd (TN) under Mellomkirkelig råd. TN tok tydelig eierskap til tematikken forrige periode (2020-2023). Hele ni bidrag fra TN-seminaret «Fornorskningen som teologisk utfordring» 03.11.2023 ble publisert med åpen tilgang i et temanummer i [Nytt Norsk Kirkeblad 2/24](#). I 2024-2025 har sannhet og forsoning vært drøftet som et deltema under overskriften «annengjøring» (Othering), bl.a. i arbeidsseminar 29.11.24. Perspektivet er relevant for

en mulig kirkemøtesak om rasisme i 2027. TN har mål om å få publisert et temanummer om «annengjøring» i Kirke og Kultur høsten 26, der fornorsking og forsoning inngår som deltematikk.

KUNs videreutdanning Sannhet og forsoning som teologi og praksis (se kommentar under punkt d. over) har bidratt til at et ikke ubetydelig antall ansatte i Dnk de siste årene har arbeidet teologisk med slike spørsmål i relasjon til egen praksis. Studiet skaper nettverk og fungerer som en «hub» for praksisnær forsoningsteologisk refleksjon i Dnk i møtet mellom forskning, fag og praksis.

Prosjektleder har arbeidet kontinuerlig med forsonings-, urfolks- og minoritetsteologi i perioden, men da ved VID Tromsø og primært uavhengig av prosjektstillingen i Dnk. Dette knytter seg til pågående forskning eller forskningsbasert undervisning ved VID Tromsø om forsoning som samfunnssteologi. Deler av dette er benyttet i prosjektets formidlings- og rådgivingsarbeid. For eksempel om sammenhenger mellom grundtvigianisme og finnjaging i Sør-Trøndelag (jf. bidrag på Etterutdanningsdagene i Nidaros okt 25 og på SÅRs 10-årsjubileum nov 25). En vitenskapelig artikkel om dette er under arbeid. Et annet eksempel er teologisk analyse av skogfinske intuisjoner av verden i Hans Børli's dikt, en idé som har vokst fram etter besøket på Svullrya med biskopen i Hamar i aug 24.

Arbeidet med forsonings-, urfolks- og minoritetsteologi har en internasjonal dimensjon. Den økumeniske horisonten for tematikken ble gjenstand for en egen sesjon på konsultasjonen med utdannings- og forskningsinstitusjonene 3.-4. nov 25. Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd var representert på konsultasjonen. Det var også Svenska kyrkan (jf. pkt e.), som for øvrig hadde rundbordskonferanse om «[Samisk teologi som hållbar kraft](#)» 6.-7. okt 25. Johnsens deltakelse der (som VID-ansatt) rekrutterte deltakelsen fra Svenska kyrkan på konsultasjonen i november.

Tidlig i prosjektperioden ble muligheten for en Olavsstipend-utlysning som spisses mot forsonings-, urfolks- og minoritetsteologi undersøkt. Dette for å stimulere til mer faglig arbeid med tematikken i presteskaper. Ideen ble vurdert av Bispemøtet. Konklusjonen var at andre temaer måtte prioriteres. Spørsmålet om hvorvidt Kirkerådet kan lyse ut midler for å stimulere til mer forskning og fagutvikling på feltet sannhet og forsoning ble tematisert i forbindelse med konsultasjonen med fag- og forskningsinstitusjonene i november 2025. Momentet tas inn i rapporten fra konsultasjonen.

Teologirelatert aktivitet 2024-2025

- Kontaktet Bispemøtet våren 2024 om mulighet for at Olavsstipendet lyses ut med sannhet og forsoning (tidligst 2026). BM hadde andre temaer som måtte prioriteres framfor dette
- Bidrag på Teologidagene 2024 og i Nytt norsk kirkeblad 2/24
- Teologisk nemnd: Adm. dialog og TN-møter 2024-2025. Jf. plan om temanummer i Kirke og Kultur om «annengjøring»
- Skogfinsk: Ble på møte i Svullrya 21.08. gjort kjent med at Hans Børli var skogfinne og har siden orientert meg i materialet. Nyere litteraturvitenskapelige arbeider vektlegger det skogfinske, mens nyere teologiske arbeider om Børli overser den skogfinske dimensjonen. Er Børli en skogfinsk gave til kirken?
- Bidrag på internseminar i NFG om gravferdsliturgi 14.11.24
- Konsultasjonen «Sannhet, forsoning og kirkelig utdanning», 03.-04.11.25, se program.

3. Måloppnåelse og evaluering

Følgende mål er vedtatt for prosjektet: «Prosjektet bidrar til å øke kunnskapen, oppmerksomheten og bevisstheten om fornorskingspolitikken overfor samer, kvener/norskfinner og skogfinner, inkludert betydningen av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport for kirke og samfunn – i alle

bispedømmer og blant ulike kirkelige tjenestegrupper i DNK, og gjør dette relevant i dialogen med utdannings- og forskningsinstitusjonene.»

Det er definert 6 måloppnåelsesindikatorer for å evaluere måloppnåelsen i prosjektet.

- Indikator 1: Andel av bispedømmerråds- og KR-ansatte som har tatt e-læringskurset
- Indikator 2: Andel av fellelrådsansatte som har tatt e-læringskurset
- Indikator 3: Programinnslag om sannhet og forsoning på stiftssamlinger i 2024 og 2025
- Indikator 4: Programinnslag om sannhet og forsoning på prostemøter i 2024 og 2025
- Indikator 5: Sannhets- og forsoningsrelaterte arrangementer på prostnivå i 2024 og 2025
- Indikator 6: Sannhets- og forsoningsrelaterte arrangementer på menighetsnivå i hvert bispedømme i 2024 og 2025

Under følger en rapport på status for hver av indikatorene.

Indikator 1: Andel av bispedømmerråds- og KR-ansatte som har tatt e-læringskurset

Det er grunn til å anta at en betydelig andel av de ansatte i rettssubjektet Den norske kirke har gjennomført e-læringskurset. Det er imidlertid vanskelig å si noe eksakt om status, utviklingstrekk og variasjoner på grunn av en antatt betydelig feilkilde i statistikken.

Skjemaet under viser brukertall pr. 01.01.24, 01.01.25 og 01.12.25 for e-læringskurset «[Fornorsking, forsoning og folkekirke](#)». Radene viser tall for det enkelte bispedømme, Kirkerådet og hele rettssubjektet. Kolonnene viser «påmeldte», «ikke påbegynte», «påbegynte» og «fullførte» for det enkelte tidspunkt, samt prosentandel fullførte.

Tallene på fullførte er antakelig langt høyere enn skjemaet tilsier på grunn av en *feilkilde*. Mange skal ha sett e-læringskurset sammen på prostisamlinger via en og samme bruker. Hvis dette ikke etterregistreres, vil et større antall gjennomføringer ikke synes. Feilkilden er antakelig betydelig. I en e-post mottatt fra Nidaros bispedømmeadministrasjon 05.12.25 står det at gjennomføringsgraden på e-læringskurset i 2023 var på 100 % blant de som var ansatt av bispedømmerrådet da. Det er hele 39 % mer enn det som er registrert på Nidaros i e-læringsplattformen Nidaros pr. 01.01.24. Hva som er reelle tall i andre bispedømmer vites ikke, men det er grunn til å tro at fullførtandelen er langt større enn tallene tilsier.

	01.01.24					01.01.25					01.12.25				
	På- mld	Ikke påb	På- beg	Full- ført	% fullf	På- mld	Ikke påb	På- beg	Full- ført	% fullf	På- mld	Ikke påb	På- beg	Full- ført	% fullf
Agder&Telem	131	55	27	49	37	143	67	27	49	34	148	72	27	49	33
Bjørgv	157	97	21	39	25	169	103	23	43	25	178	110	24	44	25
Borg	141	55	25	61	43	159	70	26	63	40	167	76	27	64	38
Hamar	101	31	14	56	55	111	38	14	59	53	118	45	14	59	50
Møre	77	23	7	47	61	82	25	8	49	60	84	25	8	51	61
Nidar	127	32	17	78	61	134	35	19	80	60	139	37	19	83	61
Nord-Hålog	90	37	9	44	49	100	45	10	45	45	105	49	10	46	60
Oslo	168	80	34	54	32	178	85	36	57	32	186	91	38	57	44
Stavan	102	8	5	89	87	118	12	5	101	86	121	13	7	101	83
Sør-Hålog	72	15	9	48	67	86	22	10	54	63	90	26	10	54	60
Tunbs	104	42	23	39	38	120	51	28	41	34	126	56	28	42	33
KR-sekr	35	5	9	21	60	44	6	14	24	55	45	6	15	24	53
Totalt	1305	480	200	625	48	1444	559	220	665	46	1507	606	227	674	45

Det er uansett en positiv overraskelse at hele 87 % av ansatte hos Stavanger bispedømmeråd hadde sett e-læringskurset pr. 01.01.24. En litt underlig utvikling er at tallet på ansatte synes å stige fra år til år, til tross for nedskjæringer i rettssubjektet. Økningen gjør at prosentandelen for fullført kurs stort sett går ned, selv om antallet registrerte gjennomførte går noe opp.

Selv om prosjektet i seg selv antakelig ikke har bidratt nevneverdig til økt bruk av e-læringskurset, er det et viktig funn at svært mange ansatte i rettssubjektet, spredt over hele landet, ser ut til å ha tatt e-læringskurset etter at kommisjonsrapporten forelå 1. juni 2023.

Indikator 2: Andel av fellesrådsansatte som har tatt e-læringskurset

Tallene tyder på at bruken av e-læringskurset Fornorskning, forsoning og folkekirke på fellesrådsnivå er svært lav. Det er ikke gjort fremstøt i prosjektet for å øke dette, noe som bl.a. henger sammen med den utsatte oppdateringen av e-læringskurset nevnt over.

Det er begrenset hva tallmaterialet kan si om bruken av e-læringskurs på fellesrådsnivå. Brukere er tildelt fellesrådet, ikke til enkeltansatte. Dermed er det ikke mulig å hente ut tall på andel fellesrådsansatte som har tatt kurset. Fellesrådene har dessuten hatt tilgang på selve læringsplattformen i kort tid, noe som påvirker bruken også for andre kurs. Foreløpige tall med koblinger til kurset er:

- Pr. 01.01.24: Registreringer på kurset omfatter totalt 14 fellesråd + kategorien eksterne. For alle disse samlet viser de totale tallene 13 påmeldte, 3 påbegynte og 2 fullførte.
- Pr. 01.01.25: Registreringer på kurset omfatter totalt 23 fellesråd + eksterne. For alle disse samlet viser de totale tallene 21 påmeldte, 7 påbegynte og 3 fullførte.
- Pr. 01.12.25: Registreringer på kurset omfatter totalt 25 fellesråd + frivillige/eksterne. For alle disse viser tallene 5 påmeldte, 38 påbegynte (hvorav 32 frivillige/eksterne) og 7 gjennomførte (hvorav 3 frivillige/eksterne).

Antall fellesråd har økt litt fra år til år, men det er få registreringer av faktisk bruk. Den økte bruken av «eksterne» i 2025 kan ha sammenheng med prosjektmedarbeiders innlogging ifm. oppdatering.

Indikator 3-6: Programinnslag på stiftssamlinger, prostemøter, i prostier og menigheter

Tall er mottatt fra 9 av 11 bispedømmer. Statistikken er mangelfull, og det må tas flere forbehold (se kommentarene under).

BISPEDØMME	Stifts-samlinger 24	Stifts-samlinger 25	Proste-møter 24	Proste-møter 25	Prostier 24	Prostier 25
Agder og Telem	Statistikk mangler	Statistikk mangler	Statistikk mangler	Statistikk mangler	Statistikk mangler	Statistikk mangler
Bjergvin	2	0	1 (*1)	0	0	0
Borg	(sa. liturgi 4 fagsml)	(sa. liturgi 4 fagsml)	4	3	1	9 (*5)
Hamar	0	1 (*1)	1	0	0	0
Møre	Statistikk mangler	Statistikk mangler	Statistikk mangler	Statistikk mangler	Statistikk mangler	Statistikk mangler
Nidaros	0	1	flere	flere	5	
Nord-Hålogaland	5	Stiftsmøte avlyst	Bortimot alle (*1)	Bortimot alle	Statistikk mangler	Statistikk mangler
Oslo	1 (*1)	0	1	0	1	0
Stavanger	0	0	0	0	0	0
Sør-Hålogaland	(Avlyst) 1 arr for 2 prosti + 1 dig	(Avlyst) 2 arr. for totalt 7 prostier	6 (*1)	2	3	2
Tunsberg	1 (*1)	2	2	2	4	6

Statistikken har flere svakheter. Kategoriene «programinnslag om sannhet og forsoning» og «sannhets- og forsoningsrelaterte arrangementer» var ikke klart definert. Det er kontekstavhengig hva som oppleves relevant. Et forsoningsrelatert tiltak i sør kan være ordinær drift i nord. Stiftsdager har vært avlyst og erstattet av andre typer samlinger flere steder. Det er altså stor variasjon i hva som ligger bak tallene (foredrag/seminar, orienteringer, bruk av samisk liturgiledd ved andakt på fagsamling, kort/lengre digitalt arr. mv.). Tall mangler fra enkelte prostier. Spriket er større og tallene mer mangelfull når det gjelder rapporteringen på «sannhets- og forsoningsrelaterte arrangementer på menighetsnivå» (indikator 6). Det som har kommet er i noen tilfeller ikke brutt ned i konkrete tall. Manglene gjør at indikator 6 ikke tas med i oversikten. Tall m. stjerne indikerer bidrag fra prosjektmedarbeider. Tallene kan tyde på at prosjektet har bidratt til mer synlighet av omkring sannhets- og forsoningsrelaterte spørsmål på disse arenaene.

Prosjektmedarbeiders bidrag på stiftssamling i Sør-Hålogaland H24 falt bort pga. avlysning. Foreløpige avtaler om deltakelse på prostemøte i Stavanger og prostisamling for 2 prostier i Borg H25 ble kansellert av kapasitetsgrunner.

Oppsummert

Prosjektet scorer middels godt på måloppnåelsesindikatorne. Dette bør etter styringsgruppas mening ikke tillegges for stor vekt i evalueringen. Måloppnåelsesindikatorne er ikke uttømmende, de følger en intern logikk som har åpenbare begrensninger med hensyn til å måle effekter av prosjektet, og den korte perioden gjør at tilfeldigheter kan gi store utslag.

Prosjektet synes ikke å ha økt antall brukere av e-læringskurset nevneverdig (jf. indikator 1-2). Mye av potensialet blant ansatte hos bispedømmerådene kan ha vært hentet ut allerede idet prosjektet ble igangsatt. Prosjektet har likevel utvilsomt bidratt til «å øke kunnskapen, oppmerksomheten og bevisstheten om fornorskingspolitikken overfor samer, kvener/norskfinner og skogfinner, inkludert betydningen av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport for kirke og samfunn» (jf. målformuleringen) på andre måter i Dnk i prosjektperioden (jf. indikator 3-5). Dette omfatter også utstrakt rådgivning rettet mot enkeltpersoner internt og eksternt.

Prosjektformuleringen inneholder et moment som ikke fanges opp av måloppnåelsesindikatorne, nemlig «dialogen med utdannings- og forskningsinstitusjonene». Responsen fra utdannings- og forskningsinstitusjonene på konsultasjonen 3. – 4. november var god. Det gir handlingsrom og berettiget håp om at arbeidet med styrket faglig oppfølging av kunnskapsfeltet kan fortsette.

Verdien av prosjektets rådgivningsaktivitet fanges ikke opp av måloppnåelsesindikatorne. Prosjektmedarbeiderens observasjon er at nedskjæringsprosessene i Dnk i perioder trakk mye fokus i organisasjonen og skapte energilekkasje på måter som økte risikoen rundt oppfølgingen av sannhet og forsoning. Dette har relevans for risikovurderinger også etter at prosjektet er avsluttet.

4. Konklusjon og fremblikk

Styringsgruppa har gitt prosjektmedarbeider frihet til å løfte egne konklusjoner, refleksjoner og innspill i en siste framtidsrettet del om Dnks videre arbeid med sannhet og forsoning. Det er da relevant å etablere to overordnede kontekster for en slik refleksjon.

Samfunnskonteksten: Kirkens arbeid med sannhet og forsoning vil fortsatt ha tilknytning til større samfunnsprosesser. Stortinget har anlagt et langsiktig perspektiv på oppfølgingen av Sannhets- og

forsoningskommisjonens rapport. [Vedtaket av 12. nov 2024](#) ber om en stortingsmelding om «forsoningspolitikken ... i hver stortingsperiode, første gang i 2027» (jf. vedtak 31). Altså må det komme nye stortingsmeldinger i 1 til 2 nye stortingsperioder etter inneværende stortingsperiode for at vedtaket skal være fulgt opp. Sannhet og forsoning blir altså stående som overskrift over statlig politikk overfor urfolk og nasjonale minoriteter i Norge i alle fall et godt stykke inn på 2030-tallet. Samtidig vil graden av politisk momentum i prosessen antakelig påvirkes av at graden av engasjement opprettholdes i samfunnet for øvrig. Kommisjonsrapporten og stortingsvedtaket har skapt rimelige forventninger om at feltene løftes utover det kosmetiske. Status des 2025 er likevel at det foreløpig er begrensede avtrykk etter såkalt «forsoningspolitikk» i det første statsbudsjettet etter stortingsvedtaket. Videre er forsoningspolitikken allerede omstridt fordi stortingsvedtaket omgikk kommisjonens forslag under «Pilar 4. Forebygge konflikt», der bl.a. arealspørsmålene ligger. Dnk har en rolle å spille i en større offentlighet, som engasjert sivilsamfunnsaktør med et moralsk kompass.

Nordisk kontekst: Sannhet og forsoning er en tematikk som Dnk deler med søsterkirker i Norden. Finlands Sannhets- og forsoningskommisjon for det samiske folket leverte sin [sluttrapport](#) 4. desember 2025. Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland fremførte sin [beklagelse](#) overfor det samiske folket 8. mai 2025. Sveriges Sannings- och försoningskommission för tornedalingar, kvener och lantalaïset leverte sin [sluttrapport](#) nov 2023, mens [Sanningskommissionen för det samiska folket](#) forventes å levere sin rapport 1. okt 2026. Selv om [Forsoningskommisjonen på Grønland](#) (2014-2017) ble gjennomført uten Danmarks medvirkning, har den nye geopolitiske interessen for Grønland ført til en [offisiell gransking av kolonihistorien mellom Danmark og Grønland](#) som skal være ferdig i 2027. Dnks oppfølging av sannhet og forsoning har altså en relevant nordisk kontekst, der både kirkelige og nasjonale selvbilder av Norden som et koloniale unntakstilfelle er under omforhandling.

Man kan dermed si at Dnks videre arbeid på feltet ikke bare har en indrekirkelig akse og en offentlighetsakse, men også en økumenisk og internasjonal akse. Det sammensatte i problemstillingene tilsier oppmerksomhet både fra Kirkerådet, Samisk kirkeråd, Mellomkirkelig råd, Bispemøtet, enkeltbispedømmer mv.

Samarbeid over landegrenser: Både samer, kvener og skogfinner tilhører urfolk eller nasjonale minoriteter med bosettingsområder i flere land. Samarbeid over grensen har lenge vært viktig for samisk kirkeliv. Arbeidet med styrking av kvensk kirkeliv bør utvikle samarbeidsrelasjoner med Svenska kyrkans arbeid med tornedalingar og meänkieli (2 representanter til stede på konsultasjonen om kvensk kirkeliv sep 25). Kanskje er det også et potensial med hensyn til skogfinsk kirkeliv.

Andre nasjonale minoriteter: Mandatet til Sannhets- og forsoningskommisjonen ble utvidet fra to (samer og kvener/norskiner) til tre grupper (skogfinner) underveis i kommisjonens arbeid. Under stortingsbehandlingen nov 2024 ble det påpekt at også andre nasjonale minoriteter ble rammet av fornorskingspolitikken. Det bør vurderes å løfte forsoningsprosessen mellom kirken og romani/taterne tydeligere inn i arbeidet med sannhet og forsoning.

1000-årsjubileet: Dnk kan være aktiv med hensyn til å løfte sannhet og forsoning inn i [Nasjonaljubileet](#). Det samiske er allerede definert inn i hovedtemaet [2017 «Tilhørighet»](#). Nasjonale minoriteter er så langt uteglemt, men bør også løftes frem. Temaet for 2018, «Fortellinger om Norge», er en god anledning for kritiske perspektiver på virkningen av monoetniske historienarrativ.

Utdanning og forskning: Konsultasjonen med forsknings- og utdanningsinstitusjonene tyder på en ny faglig interesse med sterkere vilje til å integrere problemstillingen i utdanningene. Momentet skapt gir grunnlag videre grep, f.eks. (1) ny konsultasjon i 2027 og (2) utlysning av såkornsmidler som kan stimulere til mer forskning (og gjennom det mer pensum til utdanningene).

Forsoning og unnskyldninger: Konkrete formuleringer i KM-vedtaket i 2024 skaper forventninger om at offisielle unnskyldninger fra kirken vil komme. Selv om det kan være gode grunner til at slike ikke har kommet foreløpig, er det en risiko i å skyve på problemstillingen for lenge. Det anbefales at spørsmålet gis oppmerksomhet og konkrete planer legges som involverer alle berørte parter.

Kvensk kirkeliv: Oppfølgingen av spørsmål om kvensk kirkeliv har fra en side sett hatt en positiv utvikling i prosjektperioden. Samtidig oppleves ressursituasjonen svak i forhold til ambisjonene, der Dnk i ikke ubetydelig grad er avhengig av frivillighet for å bevege seg i den retningen man ønsker. Etter prosjektmedarbeiders vurdering kan dette snart bryte, og behovet for å tilføre mer ressurser er stort. Prosjektet har ytt betydelig støtte til å koordinere prosessene på feltet, men denne ressursen faller bort fra 1. jan 2024. Her lyser det oransje på risikokartet. Konsekvensen er stor, og sannsynligheten for uønsket tilbakeslag vurderes som moderat, men kan raskt forverres hvis positiv endring ikke kommer.

Det overordnede inntrykket i prosjektet er at bevisstheten om sannhets- og forsoningsspørsmålene har vokst i Dnk siden Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport kom, og at viljen til oppfølging vokser. En observasjon er samtidig at Dnk har en begrenset rigg for oppfølging av feltet, og denne svekkes når prosjektet avvikles. Det ligger en sårbarhet i dette, og den ønskede utviklingen på feltet vil være avhengig av tilstrekkelig oppmerksomhet og ressurser.

Tromsø/Oslo, 15.12.2025

Tore Johnsen

Spesialrådgiver for Den norske kirke